

СЕКЦІЯ 2

РЕГІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ

Керівник секції – д-р екон. наук, проф. П. Т. Бубенко
Секретар секції – канд. екон. наук, доц. М. С. Владимірова

РЕГІОНАЛІЗАЦІЯ ТА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

*В. В. ВОЛКОВ, канд. екон. наук
директор ПСНЦ НАН України і МОН України*

*П. Т. БУБЕНКО, д-р екон. наук, проф.
зав. відділом ПСНЦ НАН України і МОН України
61002, Україна, м. Харків, вул. Багалия, 8
office.nesc@nas.gov.ua*

*Н. В. ДРІЛЬ, асист.
Харківський національний університет міського
господарства імені О. М. Бекетова
61002 Україна, м. Харків, вулиця Маршала Бажанова, 17
Nvdрил@gmail.com*

За минулий період, коли Україна розпочала власні політичні та соціально-економічні перетворення, регіональному рівню управління приділялось дуже мало уваги, і він мав незначний вплив на загальні макро- та мікроекономічні процеси, хоча при розумному ставленні до територіального планування та управління, в основі якого є повнокровне функціонування окремих економіко-адміністративних районів, нашій державі вдалося б істотно пом'якшити гострі наслідки економічної кризи.

Підкреслимо, що і географія економічного зростання останнього часу також демонструє істотну міжрегіональну диференціацію як доходів населення, так і рівнів промислового розвитку. Показники регіонів-лідерів і регіонів аутсайдерів приблизно співвідносяться наступним чином: по обсягам ВВП як 1:10, по товарообігу – 1:11, по прямим іноземним інвестиціям – 1:65, по інноваційному розвитку – 1:8, по капіталовкладенням – 1:12, по доходам на душу населення – 1:3 ÷ 1:4,5.

Головною причиною, яка істотно заважає повнокровному розвитку, зокрема, промислових регіонів держави і перешкоджає їх намаганням здійснювати власну регіональну інноваційно-інвестиційну політику, є практично повна централізація бюджетної системи. Коли Верховна Рада затверджує державний бюджет, повторюється хибна практика «перекачки» кожного наступного року все більш скудіючих доходів декількох найбільш розвинених областей для підтримки переважної більшості тих, що не можуть

«прожити» власними силами.

Для нас є очевидною безперспективність такої політики, оскільки вона не дає можливостей здійснення власних інвестицій окремим промисловим регіонам, відкидає будь-які стимули до поширення відтворювальних процесів, загального підвищення виробництва і врешті-решт зводить найбільш розвинені регіони до ролі жебраків, тим самим штовхаючи всю економіку держави у глухий кут. Між тим, саме ці регіони є майже єдиною економічною надією України і потребують виваженої, стимулюючої соціально-економічної політики. А така політика вимагає залучення великих інвестиційних та кредитних ресурсів в найбільш вагомій регіональній програмі інноваційного соціально-економічного розвитку. В свою чергу, ефективність таких програм буде тим більшою, чим більшою буде ступінь децентралізації та регіоналізації всієї фінансово-інвестиційної політики, оскільки у державі відсутні реальні ресурси для її реалізації. В умовах сьогодення саму можливість збереження і оновлення економічного фундаменту можна буде досягти тільки на регіональному рівні, і краще, що можуть зробити у цьому відношенні загальнодержавні структури – це відмовитись від претензій на централізоване регулювання інвестиційно-інноваційних процесів і створити необхідну законодавчу і нормативну базу для їх реалізації.

Врахуванню регіональних особливостей має відповідати відносно самостійний напрямок загальної політики соціально-економічного розвитку держави. Таким напрямком вважається регіональна політика. Отже, для того, щоб досягти певних успіхів у подальшому розвитку ринкових відносин та здійсненні соціально-економічних перетворень, держава повинна запровадити ефективну систему територіальної організації, яка б забезпечувала реальні можливості активної участі регіональних структур у досягненні загальнодержавних цілей при одночасному розвитку власне регіональної економічної системи. Гармонізація відносин у зв'язці «держава – регіони» досягається головним чином, через гармонізацію територіальної організації виробництва, розподілу, обміну та споживання суспільного продукту, а також забезпечення комплексного розвитку власне регіону.

Водночас треба рішуче позбавлятися сподівань на еволюційну зміну сформованої за довгі роки господарської і управлінської системи і надалі розраховувати на універсальні й однакові міри, що направляються з єдиного центру. Занадто велика розмаїтість і масштаби, щоб можна було розраховувати на можливість безконфліктного і необхідно швидкого розгортання реформ у всіх регіонах відразу й у єдиних формах.

Тому розробка і реалізація у руслі загальнодержавної стратегії реформ індивідуалізованих регіональних програм інноваційного соціально-економічного розвитку, програм, в рамках яких на новій правовій і економічній основі можуть бути знайдені і задіяні специфічні, найбільш прийнятні для умов конкретних територій механізми стабілізації, відродження та розвитку, розглядається в дисертації як один з перспективних напрямків успішного просування економічних реформ в Україні. І саме діяльність по розробці та здійсненню регіональних програм такого розвитку є основним змістом процесу регіоналізації.